

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 november 1999

**ONTWERP VAN ALGEMENE
UITGAVENBEGROTING**
voor het begrotingsjaar 2000

ALGEMENE BELEIDSLIJNEN

VAN HET MINISTERIE VAN PENSIOENEN (21)
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 2000 (*)

Voorgaande documenten :

DOC 50 0198 (1999-2000) :

- 01 : Algemene Uitgavenbegroting.
- 02 : Verantwoording (1ste deel).
- 03 : Verantwoording (2de deel).
- 04 : Amendement.
- 05 : Beleidsnota.
- 06 : Amendementen.
- 07 tot 11 : Beleidsnota's.

(*) Overeenkomstig artikel 79, n° 1, van het Reglement van de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft de minister van Sociale Zaken en Pensioenen de beleidsnota van zijn departement overgezonden.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 novembre 1999

**PROJET DE BUDGET GÉNÉRAL
DES DÉPENSES**
pour l'année budgétaire 2000

NOTE DE POLITIQUE GÉNÉRALE

DES PENSIONS (21)
POUR L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 2000 (*)

Documents précédents :

DOC 50 0198 (1999-2000) :

- 01 : Budget général des dépenses.
- 02 : Justification (1ère partie).
- 03 : Justification (2ème partie).
- 04 : Amendement.
- 05 : Note de politique générale.
- 06 : Amendements.
- 07 tot 11 : Notes de politique générale.

(*) Conformément à l'article 79, n° 1, du Règlement de la Chambre des Représentants, le ministre des Affaires sociales et des Pensions a transmis la note de politique générale de son département.

AGALEV-ECOLO	:	Anders Gaan Leven / Écologistes Confédérés pour l'Organisation de lutttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front national
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	:	Parlementair document van de 50e zittingsperiode + het nummer en het volgnummer	DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif
QRVA	:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA : Questions et Réponses écrites
HA	:	Handelingen (Integraal Verslag)	HA : Annales (Compte Rendu Intégral)
BV	:	Beknopt Verslag	CRA : Compte Rendu Analytique
PLEN	:	Plenum	PLEN : Séance plénière
COM	:	Commissievergadering	COM : Réunion de commission

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>		<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	
<i>Bestellingen :</i>		<i>Commandes :</i>	
Natieplein 2		Place de la Nation 2	
1008 Brussel		1008 Bruxelles	
Tel. : 02/ 549 81 60		Tél. : 02/ 549 81 60	
Fax : 02/549 82 74		Fax : 02/549 82 74	
www.deKamer.be		www.laChambre.be	
e-mail : alg.zaken@deKamer.be		e-mail : aff.generales@laChambre.be	

BELEIDSNOTA VAN DE MINISTER VAN PENSIOENEN

Een volwaardige sociale bescherming voor senioren — een waardige plaats voor senioren in de samenleving.

De regering heeft van in het begin duidelijk blijk gegeven van haar wil om van België een actieve welvaartsstaat te maken.

Bij het uitstippelen van een beleid voor de derde leeftijd houdt dit in dat erop toegezien wordt dat onze ouderen niet aan de rand van de maatschappij gezet worden en dat elkeen verzekerd is van het hoogst mogelijke niveau van sociale bescherming.

Afgezien van de uitgaven voor gezondheidszorgen, rusthuizen, enz., voor ouderen, zullen de uitkeringen in de pensioenstelsels voor werknemers en zelfstandigen, in de regeling van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en in de sector van de overheidspensioenen, 754,8 miljard bedragen in 2000.

	Begroting 2000 (in miljarden)
Pensioenen voor werknemers	495,2
Pensioenen voor zelfstandigen	72,6
Gewaarborgd inkomen	9,7
Pensioenen voor ambtenaren	177,3

Dit toont duidelijk het belang aan van deze tak van sociale bescherming, die een compensatie vormt voor het verlies aan inkomen dat hoofdzakelijk voortvloeit uit de beëindiging van de beroepsloopbaan.

DE VERGRIJZING

De evolutie van de uitgaven is rechtstreeks gebonden aan de verschillende vormen van vergrijzing.

Vooreerst is er de rijping, d.w.z. de *structurele vergrijzing*, veroorzaakt door de interne dynamiek van de pensioenstelsels: een toename van reële, voordelige lonen in de regeling voor werknemers; sinds 1984 een pensioen gebonden aan de netto-inkomsten vóór belastingen voor de zelfstandigen; stijgende pensioenbedragen voor de ambtenaren van de openbare sector, onder meer door de perекwatie.

De *demografische vergrijzing* is een belangrijke tendens in de evolutie van onze samenleving geworden. Van een evenwicht gebaseerd op hoge sterfte- en geboortecijfers is men gekomen tot een evenwicht voortvloeiend uit lage sterfte- en geboortecijfers.

Het vroegere evenwicht stemde overeen met een jonge bevolking; het huidige evenwicht gaat onvermijdelijk gepaard met een stijging van de last van de oudsten.

NOTE DE POLITIQUE GENERALE DU MINISTRE DES PENSIONS

Un haut niveau de protection sociale pour des seniors pleinement intégrés dans la société.

Le Gouvernement a, dès le départ, clairement manifesté sa volonté de développer en Belgique un Etat social actif.

Sur le plan d'une politique du troisième âge à mettre en œuvre, cela signifie que nous devons veiller à ce que nos aînés ne soient pas mis à l'écart de la société et que chacun soit assuré du plus haut niveau de protection sociale possible.

Indépendamment des dépenses en matière de soins de santé, maisons de repos, etc... en faveur des personnes âgées, les avantages accordés dans les régimes de pension des travailleurs salariés, des travailleurs indépendants, dans le revenu garanti aux personnes âgées ainsi que dans le secteur des pensions publiques s'élèveront à 754,8 milliards en l'an 2000.

	Budget 2000 (en milliards)
Pensions des travailleurs salariés	495,2
Pensions des indépendants	72,6
Revenu Garanti	9,7
Pensions des fonctionnaires	177,3

C'est dire l'importance que revêt cette branche de la protection sociale indemnisant la perte de revenus résultant principalement de la fin de la carrière professionnelle.

LE VIEILLISSEMENT

L'évolution des dépenses est directement liée au cumul de différentes formes de vieillissement.

Il existe une maturation, c'est-à-dire un *vieillissement structurel*, qui relève de la dynamique interne des régimes de pension: davantage de rémunérations réelles plus avantageuses prises en compte dans le régime des travailleurs salariés, depuis 1984 une pension liée aux revenus nets pour les indépendants, des montants de pension en augmentation pour les agents du secteur public due en partie au facteur péréquation.

Quant au *vieillissement démographique*, il est devenu une tendance lourde de l'évolution de notre société. Nous sommes passés d'un équilibre fondé sur des niveaux élevés de mortalité et de fécondité à un équilibre résultant d'une mortalité et d'une fécondité faibles.

A l'équilibre ancien correspondait une population jeune; l'équilibre moderne s'accompagne inévitablement d'une augmentation du poids des plus âgés.

Tabel 1 : Afhankelijkheidscoëfficiënt

	2000	2010	2020	2030	2040	2050
<u>60 jaar en +</u>						
20 tot 60 jaar	40	43	51	61	65	67

Bron : Centraal scenario van de vooruitzichten 1995-2050, NIS, Federaal Planbureau; Demografische vergrijzing; november 1997.

De koppeling van het beheer van de inkomsten en uitgaven aan de demografie spreekt voor zich in de sector van de sociale zekerheid. Zowel de uitkeringen als de bijdragen worden immers beïnvloed door de evolutie en de schommelingen van de opeenvolgende generaties.

Men kan ook spreken van een *economische vergrijzing*, die tot uiting komt in een bijzonder lage participatiegraad van de potentiële actieve bevolking, ondanks de veranderde familiestructuur, waarin meer vrouwen een beroepsactiviteit uitoefenen.

De tendens naar een voortijdige beëindiging van de activiteit neemt onophoudelijk toe, waardoor België aan de staart van het peloton komt van de landen van de OESO voor wat betreft de activiteitsgraad van de 55-plussers.

Daarentegen staat België aan kop in de Europese Unie wat betreft de tendens naar vervroegd pensioen, waardoor het bijdragevolume vermindert terwijl het uitgavenvolume ten laste van de gemeenschap toeneemt. Gedurende de laatste twee decennia hebben de ondernemingen de gewoonte aangenomen hun oudere werknemers als onbruikbare werknemers te aanzien, en de betrokken werknemers die de eerste vervroegde activiteitsbeëindigingen als afdankingen ervaren hebben, zijn weldra het einde van de loopbaan op 52 of op 55 jaar als verworven gaan beschouwen.

VERSCHEIDENHEID IN LOOPBANEN EN PENSIOENEN

Het probleem van de pensioenleeftijd kan niet op een eenvoudige manier gesteld worden. De werkelijke pensioenleeftijd is immers een samenvloeiing van verschillende factoren — demografische, economische, sociale, politieke en culturele — en zou omschreven moeten worden door een gemeenschappelijke afweging van uiteenlopende en veranderende belangen.

In wezen vindt het probleem zijn oorsprong in de organisatie van de tijd (arbeidstijd — vrije tijd) en het beheer van het inkomen in het geheel van de levensloop, tussen de leeftijden en de generaties, tussen de actieve bevolking en de gepensioneerden maar ook tussen de verschillende leeftijdscategorieën binnen de actieve bevolking.

Tableau 1 : Coefficient de dépendance

	2000	2010	2020	2030	2040	2050
<u>60 ans et plus</u>						
20 à 60 ans	40	43	51	61	65	67

Sources : Scénario central des prévisions 1995-2050, INS, Bureau Fédéral du Plan. Le vieillissement démographique; novembre 1997.

La liaison de la gestion des dépenses et des recettes à la démographie est évidente dans le secteur de la sécurité sociale.

Tant les allocations que les cotisations sont influencées par les évolutions et les fluctuations des générations successives.

L'on peut également évoquer un certain *vieillessement économique* qui se traduit par un degré particulièrement bas de participation de la population active potentielle malgré une modification de structure des familles au sein de laquelle davantage de femmes exercent une activité professionnelle.

Le mouvement de la sortie précoce d'activité n'a ainsi cessé de s'amplifier, ce qui place la Belgique en queue de peloton des pays de l'OCDE en ce qui concerne le taux d'activité des plus de 55 ans.

A l'inverse, nous occupons la position de tête dans l'Union Européenne en ce qui concerne la tendance à la retraite anticipée qui diminue le volume de contribution tout en augmentant le volume des dépenses à charge de la collectivité. Durant les deux dernières décennies, les entreprises ont pris l'habitude de voir dans les salariés vieillissant des travailleurs inutilisables; les salariés concernés qui ont vécu les premières cessations anticipées d'activité comme des licenciements ont bientôt considéré que la sortie professionnelle à 52 ou 55 ans était désormais un acquis.

CARRIERES ET RETRAITES PLURIELLES

Le problème de l'âge de la retraite ne peut être posé de façon simpliste. En réalité, l'âge réel de la retraite est au confluent de multiples dimensions : démographiques, économiques, sociales, politiques et culturelles. Il devra se définir par un arbitrage collectif entre des intérêts divergents et évolutifs.

Le problème de fonds réside principalement dans l'organisation des temps sociaux et la gestion des revenus sur l'ensemble du cycle de vie, entre les âges et les générations, entre les actifs et les retraités mais aussi entre les classes d'âge de la population active.

De pensioenleeftijd vaststellen is een band maken tussen de vorm van het pensioen van morgen en de nieuwe vormen van arbeid en loopbaan. Wanneer de samenleving van morgen gekenmerkt wordt door flexibele en onderbroken loopbanen, door mobiliteit en veranderingen van beroep, moet de sociale bescherming de levenslange beschikbaarheid en opleiding in aanmerking nemen.

Het terrein is echter sterk afgebakend. Wanneer men zich vragen moet stellen over de organisatie van de loopbaan, over de band tussen loon en leeftijd — die de uitsluiting van oudere werknemers bevordert — over werktijdverkorting, moet men er uiteindelijk ook naar streven de actieve loopbaan te verlengen in plaats van te verkorten. Een actieve welvaartsstaat mag het inderdaad niet eens zijn met een verkwisting van de menselijke factor maar moet voorstander zijn van een verscheidenheid aan activiteitsvormen, voor alle leeftijden en voor iedereen, en niet enkel voor jongeren of voor vrouwen.

In dit kader moeten *flexibele vormen van pensionering* worden ontwikkeld en geleidelijk in de plaats gesteld worden van de verschillende vormen van de bestaande einde loopbaan regelingen.

De garantie van een vervangingsinkomen voor de periode die begint op het ogenblik waarop men geen inkomsten uit arbeid meer ontvangt en die eindigt op het ogenblik waarop men recht heeft op een wettelijk pensioen, is een praktijk geworden die zich voor de betrokkene vertaalt in een veelheid aan veranderende overgangsstatuten, die onderworpen zijn aan bijzondere voorwaarden en voortdurend herzien worden. Dit heeft een identiteitscrisis tot gevolg, die tot uiting komt in het beeld dat deze « inactieven » over hun situatie hebben.

Er bestaan trouwens verschillende mogelijkheden om zich, zelfs *na de pensionering*, te integreren in het sociale leven. Denk maar aan de terechte nood, zowel op sociaal vlak als met betrekking tot het milieu, die thans door de maatschappij slecht wordt ingevuld, bij gebrek aan voldoende financiële middelen. De ontwikkeling van dit geheel van activiteiten, die tegelijkertijd een economische deelname en een sociale integratie toelaten, veronderstelt een nieuwe band tussen de burgermaatschappij en de Staat : de beoefening van deze vernieuwende activiteiten moet samenhangend zijn en geregeld worden, door een sociale erkenning van de vrijwilligers en, meer in het algemeen, door een omschrijving van de wijze waarop de gemeenschap deze projecten zal steunen.

DE VERGRIJZING FINANCIEREN

De pensioenhervorming voor werknemers en zelfstandigen, ingegaan op 1 juli 1997, wordt doorgezet. Zij voorzagt niet alleen in besparingen, maar ook in verant-

Déterminer l'âge de la retraite, c'est articuler les modalités de la retraite de demain avec les nouvelles modalités de l'emploi et des carrières. Si la société de demain est caractérisée par des carrières flexibles et discontinues, par la mobilité et les changements de métier, alors la protection sociale devra prendre en compte l'employabilité et la formation tout au long de la vie.

Le terrain est toutefois fortement balisé. Si nous devons nous interroger sur l'organisation de la carrière, sur les liens entre salaire et âge qui favorise l'exclusion des salariés âgés, sur la réduction du temps de travail hebdomadaire, nous devons aussi en définitive tendre à un prolongement de la carrière au lieu de continuer à la réduire. Un Etat social actif ne peut en effet consentir au gaspillage du facteur humain mais doit favoriser des formes de pluriactivité à tous les âges et pour tous, non pas seulement pour les jeunes ou les femmes.

Dans cette perspective, *des formes flexibles de retraite* doivent être développées et se substituer progressivement aux logiques actuelles de régulation de la sortie d'activité.

Assurant des revenus de remplacement entre le moment où l'on ne reçoit plus de revenus du travail et celui où l'on devient un ayant droit du système légal de retraite, ces pratiques se sont traduites pour les individus en une multiplication de statuts intermédiaires évolutifs, soumis à des conditions particulières, constamment révisées. Il en résulte une crise identitaire, visible au niveau des représentations de leur situation qu'ont ces « inactifs ».

Il existe d'ailleurs, même *après la retraite*, de multiples possibilités d'insertion dans la vie sociale notamment en tirant parti des besoins, tant sociaux qu'environnementaux que la société satisfait mal, en raison de la faiblesse de la demande solvable qui les sous-tend. Le développement de cet ensemble d'activités qui permettent tout à la fois une inscription économique et une insertion sociale suppose un nouveau mode d'articulation entre la société civile et l'Etat : il s'agit de donner une cohérence et des règles à ce champ de pratiques novatrices, par une reconnaissance sociale du volontariat et plus généralement par une définition des modalités selon lesquelles la collectivité soutiendra ces projets.

FINANCER LE VIEILLISSEMENT

La réforme des pensions des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants, entrée en vigueur le 1er juillet 1997, se poursuit. La réforme ne prévoyait pas

woorde positieve maatregelen. Vooral de sociaal zwakere is er, in vergelijking met de vroegere wetgeving, beter aan toe via de bonusjaren voor deeltijdsen en het minimum jaarrecht per loopbaanjaar.

De grootste besparing bereikt de pensioenhervorming in de periode 2000-2030, wat de cruciale periode van de schuldafbouw is. Deze afbouw moet mee de middelen vrijmaken om de vergrijzing te financieren.

Tabel 2 : De pensioenen in de sociale zekerheid ⁽¹⁾

	Toename in % van het BBP tussen 2000 en 2030
Pensioenen voor werknemers	+ 28 %
Pensioenen voor zelfstandigen	+ 13 %
Gezondheidszorgen	+ 21 %
Werkloosheid	- 27 %
Kinderbijslag	+ 38 %
Andere	0 %
Prestaties sociale zekerheid	+ 8 %

Rond 2030 zal het aandeel van de uitgaven voor pensioenen in het BBP ongeveer 28 % hoger zijn dan vandaag. Ook de gezondheidszorg, behandeld in het volgende deel, wordt trouwens steeds duurder (+ 21 % in 2030). De uitgaven voor invaliden, kinderen en werklozen nemen daarentegen af. Dit is het gevolg van de denataliteit die een kleinere actieve bevolking met zich meebrengt. Het globaal beheer van de sociale zekerheid maakt het principe « van de communicerende vaten » mogelijk. Meeruitgaven voor pensioenen en gezondheidszorgen worden gedeeltelijk gecompenseerd door minderuitgaven in andere sectoren.

Tabel 3 : De globale overheidsfinanciën en de afbouw van de schuld ⁽²⁾

In % van het BBP	2000	2010	2030
Interest uitgaven	7,6	5,2	2,2
Saldo	- 1,9	0	0
Overheidsschuld	120,8	83,7	35,3
Beleidsruimte	0	0,4	1,9

⁽¹⁾ Cijfers van het Federaal Planbureau.

⁽²⁾ Cijfers van het Federaal Planbureau van november 1997, waarbij opgemerkt moet worden dat de uitgangspositie van de begroting 2000 gunstiger is dan verwacht in 1997 (saldo : - 1 % van het BBP; schuld : 112,4 % van het BBP; interestuitgaven : 7 % van het BBP).

seulement des économies, mais également des mesures positives justifiées. Principalement les personnes les moins favorisées ont bénéficié d'améliorations par rapport à la législation précédente, notamment par l'instauration des années de bonus pour les travailleurs à temps partiel et du droit annuel minimum par année de carrière.

La réforme des pensions atteindra ses pleins effets au cours de la période 2000-2030, à savoir la période cruciale de la régression progressive de la dette. Cette diminution doit également dégager les moyens de financer le vieillissement.

Tableau 2 : Les pensions dans la sécurité sociale ⁽¹⁾

	Augmentation en % du PIB entre 2000 et 2030
Pensions des travailleurs salariés	+ 28 %
Pensions des Indépendants	+ 13 %
Soins de Santé	+ 21 %
Chômage	- 27 %
Allocations familiales	+ 38 %
Autres	0 %
Prestations sécurité sociale	+ 8 %

Vers 2030, la part des dépenses en matière de pension dans le PIB sera environ 28 % supérieure à celle d'aujourd'hui. Les soins de santé, traités dans la partie suivante, augmentent aussi constamment (+ 21 % en 2030). Par contre, les dépenses pour les invalides, les enfants et les chômeurs diminuent. Ceci est dû à la dénatalité qui a pour effet de réduire la population active. La gestion globale de la sécurité sociale permet le principe « des vases communicants ». Des dépenses supplémentaires pour les pensions et les soins de santé sont donc compensées de façon partielle par des dépenses moindres dans les autres secteurs.

Tableau 3 : Les finances publiques globales et la suppression progressive de la dette ⁽²⁾

En % du PIB	2000	2010	2030
Intérêts dépenses	7,6	5,2	2,2
Solde	- 1,9	0	0
Dette publique	120,8	83,7	35,3
Marge de manoeuvre	0	0,4	1,9

⁽¹⁾ Chiffres du Bureau Fédéral du Plan.

⁽²⁾ Chiffres du Bureau fédéral du Plan de novembre 1997, où il y a lieu de remarquer que la position de départ du budget 2000 est plus avantageuse que prévu en 1997 (solde : - 1 % du PIB dette : 112,4 % du PIB, intérêts dépenses : 7 % du PIB).

De gezondmaking van de overheidsfinanciën, die een dalende overheidsschuld en rentelast tot gevolg heeft, creëert ruimte op de begroting die het mogelijk maakt de vergrijzing te financieren ⁽¹⁾. Zo tonen de simulaties van het Federaal Planbureau aan dat, zelfs indien wordt gekozen om het saldo van de overheidsrekeningen in evenwicht te houden (saldo = 0), de toename van de sociale zekerheidsuitgaven en de overheidspensioenen ten gevolge van de vergrijzing financieerbaar is. Bovendien wordt de afbouw van de schuld gerealiseerd en is er zelfs beleidsruimte voor nieuwe initiatieven.

INVENTARIS VAN MAATREGELEN

Binnen dit globale kader zal het beleid van de pensioenen vooral aandacht hebben voor volgende punten.

De minimumpensioenen en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden verhogen

De inkomensongelijkheid tussen bejaarden is duidelijk verbonden met de leeftijd en de leefsituatie. Het gemiddeld inkomen van een 75-plusser is aanzienlijk lager dan dat van de jongbejaarde. Voor de hoogbejaarde is het pensioen trouwens meestal het enige inkomen. Verder zou, indien de jarenlange blokkering van het inkomensplafond bij de berekening van de pensioenen werd doorgezet, het wettelijk pensioenstelsel van de werknemers op lange termijn een basispensioen worden. Daarom zijn een regelmatige aanpassing van de pensioenen aan de ontwikkeling van de welvaart en een periodieke verhoging van het inkomensplafond dat de basis is van de berekening van de pensioenen, noodzakelijk.

Voor de laagste pensioenen zijn, door het gebrek aan regelmatige aanpassingen aan de toegenomen welvaart boven op de index, in een moeilijke situatie terechtgekomen. Zij moeten hoogdringend verhoogd worden. Deze duidelijke optie om iets fundamenteels te doen voor een belangrijke minderheid werd verkozen boven iets kleins te doen voor velen.

Lage pensioenen zijn moeilijk definieerbaar en zijn onder meer het gevolg van korte loopbanen of gemengde loopbanen (over verschillende stelsels of met het buitenland). Daarom werd gekozen om vanaf 1 juli 2000 de minimumpensioenen in de regelingen voor werknemers en zelfstandigen en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden te verhogen. De minimumpen-

⁽¹⁾ De andere overheidsuitgaven en -ontvangsten volgen de evolutie van de economie

L'assainissement des finances publiques, qui a engendré une diminution de la dette publique et des charges d'intérêts, permet au budget de financer le vieillissement. Les simulations du Bureau du Plan démontrent que, même si l'on choisit de maintenir en équilibre le solde des comptes publics (solde = 0), l'augmentation des dépenses en matière de sécurité sociale et des pensions du secteur public suite au vieillissement ⁽¹⁾ peut être financée. En outre, la diminution de la dette est assurée et des marges de manœuvre sont dégagées pour de nouvelles initiatives.

INVENTAIRE DE MESURES

Au sein de ce cadre global, la gestion des pensions aura principalement trait aux points suivants.

Augmentation des pensions minimums et du revenu garanti aux personnes âgées

Les différences de revenus entre les personnes âgées sont incontestablement liées à l'âge et à la situation de vie. Le revenu moyen d'une personne âgée de plus de 75 ans est nettement moindre que celui d'une personne moins âgée. Pour les plus âgés, la pension représente d'ailleurs souvent le seul revenu. En outre, si le blocage du plafond des revenus lors du calcul des pensions persiste encore pendant de nombreuses années, le régime légal des pensions des travailleurs salariés deviendra à long terme une pension de base. Dès lors, une adaptation régulière des pensions à l'évolution du bien-être et une augmentation périodique du plafond des revenus qui forme la base du calcul des pensions paraissent indispensables.

Ce sont surtout les pensions les plus basses qui se trouvent dans une situation difficile, par manque d'adaptations régulières au coût de la vie en plus de l'indexation. Elles doivent absolument être augmentées. On a préféré opter en faveur d'une action fondamentale pour une minorité importante plutôt que de procéder à un saupoudrage des moyens dégagés.

Il est malaisé de définir les petites pensions. Elles sont entre autres la conséquence de carrières courtes ou de carrières mixtes (dans différents secteurs ou avec l'étranger). On a donc choisi d'augmenter à partir du 1er juillet 2000 les pensions minimums dans le régime de pension des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants ainsi que le revenu garanti aux

⁽¹⁾ Les autres dépenses publiques et les revenus suivent l'évolution de l'économie.

sioenen trekken automatisch de laagste pensioenen op voor loopbanen die ten minste 2/3 van een volledige loopbaan bedragen als werknemer en/of zelfstandige. Het gewaarborgd inkomen voor bejaarden wordt slechts verkregen na een onderzoek naar de bestaansmiddelen.

Een verhoging van 1.000 BEF per maand wordt toegekend aan gepensioneerden zonder gezinslast met een rustpensioen en een overlevingspensioen voor een volledige loopbaan. Het gewaarborgd inkomen voor bejaarden alleenstaande wordt eveneens met 1.000 BEF verhoogd.

De verhoging per maand voor de gepensioneerden met gezinslast bedraagt 1.250 BEF als werknemer en 1.333 BEF als zelfstandige voor een volledige loopbaan. Gezinnen met het gewaarborgd inkomen voor bejaarden worden verhoogd met 1.333 BEF per maand.

Voor onvolledige loopbanen is er een pro-rata verhoging van het minimumpensioen. De budgettaire kostprijs voor de begroting in 2000 is 1,5 miljard in de werknemersregeling, 1,1 miljard in de regeling voor zelfstandigen en 600 miljoen voor het gewaarborgd inkomen voor bejaarden. Op kruissnelheid is dit 3 miljard in de werknemersregeling, 2,2 miljard in de regeling voor zelfstandigen en 1,2 miljard voor het gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

Het gewaarborgd inkomen voor bejaarden moderniseren

De wetgeving betreffende het gewaarborgd inkomen dateert van 1969 en moet gemoderniseerd worden. Pensioenen van de zelfstandigen – en vroeger van de werknemers – worden verminderd wanneer zij vervroegd ingaan. Bij de berekening van het gewaarborgd inkomen wordt het pensioen in aanmerking genomen alsof het niet werd verminderd. Deze vermindering is 5 % per jaar vervroeging. Hierdoor hebben gepensioneerden een lager inkomen dan het gewaarborgd inkomen voor bejaarden. Voor de berekening van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden wordt vanaf 1 juli 2000 rekening gehouden met het werkelijke pensioen.

Bovendien zal het gewaarborgd inkomen moeten aangepast worden aan de recente maatschappelijke en sociale evoluties. De regels voor de berekening van de bestaansmiddelen zijn sinds 30 jaar immers amper gewijzigd. Een budgettaire ruimte van 300 miljoen in 2000 werd gecreëerd om de modernisering van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden door te voeren. De kost op kruissnelheid van beide maatregelen is 600 miljoen.

personnes âgées. Les pensions minimums augmentent automatiquement les pensions les moins élevées octroyées pour des carrières comprenant au moins 2/3 d'une carrière complète en tant que travailleur salarié et/ou travailleur indépendant. Le revenu garanti aux personnes âgées ne peut être obtenu qu'après examen des ressources.

Une augmentation de 1.000 BEF par mois est accordée aux pensionnés sans charge de famille ayant une pension de retraite ou une pension de survie basée sur une carrière complète. Le revenu garanti aux personnes âgées isolées est également augmenté de 1.000 BEF.

L'augmentation mensuelle pour les pensionnés ayant charge de famille s'élève à 1.250 BEF pour un travailleur salarié et à 1.333 BEF pour un travailleur indépendant ayant une carrière complète. Les ménages qui bénéficient du revenu garanti aux personnes âgées reçoivent une augmentation de 1.333 BEF par mois.

Pour des carrières incomplètes, une augmentation proportionnelle est appliquée à la pension minimum. Le coût pour le budget 2000 est de 1,5 milliards dans le régime de pension des travailleurs salariés, de 1,1 milliards dans le régime de pension des travailleurs indépendants et de 600 millions pour le revenu garanti aux personnes âgées. En vitesse de croisière, on atteint 3 milliards dans le régime des travailleurs salariés, 2,2 milliards dans le régime des travailleurs indépendants et 1,2 milliards pour le revenu garanti aux personnes âgées.

Moderniser le revenu garanti aux personnes âgées

La législation relative au revenu garanti date de 1969 et doit être modernisée. Les pensions des travailleurs indépendants — comme auparavant celle des travailleurs salariés — sont diminuées lorsqu'elles prennent cours par anticipation. Lors du calcul du revenu garanti, la pension est prise en considération comme si elle n'avait pas été diminuée. Cette diminution s'élève à 5 % par année d'anticipation. De ce fait, des pensionnés bénéficient d'un revenu inférieur au revenu garanti aux personnes âgées. Pour le calcul de ce revenu garanti, il est tenu compte, à partir du 1er juillet 2000, de la pension réelle.

En outre, le revenu garanti devra être adapté aux récentes évolutions sociales. Les règles pour le calcul des ressources n'ont guère subi de modifications depuis 30 ans. Des possibilités budgétaires de l'ordre de 300 millions en 2000 ont été prévues pour assurer la modernisation du revenu garanti aux personnes âgées. Le coût en vitesse de croisière des deux mesures s'élève à 600 millions.

Pensioenen en de actieve welvaartsstaat

Aan de sociale partners werd gevraagd om voor het einde van het jaar voorstellen over te maken m.b.t. de eindeloopbaanproblematiek.

Zonder vooruit te willen lopen op de voorstellen van de sociale partners willen we hier enkele aandachtspunten aanbrengen.

— Om de flexibele uitstapregelingen meer toegankelijk te maken, zal worden nagegaan hoe het principe van halftijds pensioen, dat in de wet werd ingeschreven, kan uitgevoerd worden, zowel voor de werknemers als voor de zelfstandigen.

— De remmen op het aanvaarden van een nieuwe tewerkstelling door een aanpassing van de berekeningsregels in de pensioenwetgeving zullen weggehaald worden. Zo zal bij de berekening van het pensioen voor oudere werknemers die een nieuwe job vanuit gelijkgestelde perioden aanvaarden, rekening gehouden worden met het hoogste inkomen. Dit is ofwel het nieuw loon, ofwel het fictief loon.

— Ook zal onderzocht worden hoe de pensioenwetgeving ontdaan kan worden van remmen op deeltijdse arbeid.

— De toepassing en de regels van de toegelaten activiteit zullen doorgelicht en vereenvoudigd worden. Zo zal onderzocht worden hoe een ambtshalve aangifte en controle ingevoerd kan worden. Ook zal nagegaan worden hoe de regels van de toegelaten activiteit vanaf de normale pensioenleeftijd aangepast kunnen worden.

Dienstverlening en inspraak

De ontwikkeling van de ombudsdienst pensioenen is een belangrijk instrument in het pensioenbeleid. De aangeduide problemen en suggesties van de ombudsdienst zullen alle nodige aandacht krijgen.

Het Raadgevend Comité voor de pensioensector zal betrokken worden als adviesorgaan van de gepensioneerden.

Voor een beter contact met de burger en een optimale dienstverlening, zal de administraties gevraagd worden de infodienst beter uit te bouwen, de formulieren verder te vereenvoudigen en gebruiksvriendelijker te maken en in een toegankelijke taal te gebruiken in het contact met de burger. Over de in punt 1 beschreven maatregelen, zal een ruime informatiecampagne opgezet worden.

Ook een beter gebruik van de informatica technologieën, inzonderheid de individuele pensioenrekening en de kruispuntbank, moet leiden tot minder administratieve formaliteiten.

Les pensions et l'Etat social actif

Les partenaires sociaux ont été invités à présenter d'ici la fin de l'année leurs propositions au sujet de la problématique de la fin de carrière.

Sans vouloir préjuger des propositions des partenaires sociaux dans ce domaine, nous souhaitons soumettre quelques points de réflexion.

— Afin de rendre la flexibilité en matière de départ plus accessible, il sera vérifié, comment mettre en œuvre, tant pour les travailleurs salariés que pour les travailleurs indépendants, le principe de la pension à mi-temps inscrite dans la loi.

— Les freins quant à l'acceptation d'un nouvel emploi seront éliminés par une adaptation des règles de calcul dans la législation des pensions. Lors du calcul de la pension des travailleurs salariés âgés qui acceptent un nouvel emploi sur la base de périodes assimilées, il sera ainsi tenu compte du revenu le plus élevé, c'est-à-dire, soit la nouvelle rémunération, soit la rémunération fictive.

— Il sera examiné également comment supprimer de la législation des pensions, les obstacles au travail à temps partiel.

— L'application et les règles de l'activité autorisée seront examinées et simplifiées. On étudiera ainsi la possibilité d'introduire une déclaration et un contrôle d'office et d'adapter les règles de cumul de l'activité autorisée à partir de l'âge normal de la retraite.

Service rendu et participation

Le développement du service de médiation pensions est un instrument important pour la politique des pensions. Les suggestions et les problèmes communiqués par le service de médiation recevront toute l'attention requise.

Le Comité consultatif pour le secteur des pensions sera impliqué comme organe d'avis des pensionnés.

Dans le cadre d'un meilleur contact avec le citoyen et d'un service optimal, les administrations seront chargées de développer le service information, de poursuivre la simplification des formulaires, de les rendre plus conviviaux et de s'adresser dans un langage accessible à tous les citoyens. Une importante campagne d'information sera lancée au sujet des différentes mesures annoncées au point 1.

L'utilisation efficace des technologies informatiques, principalement le compte individuel de pension et la Banque-carrefour, devrait réduire les formalités administratives.

Vereenvoudiging van het wettelijke kapitalisatiestelsel

Het wettelijke kapitalisatiestelsel is een uitdovend stelsel. Tegen 2012 zullen de laatste renten worden toegekend en de bedragen worden steeds kleiner. Het stelsel zal worden vereenvoudigd.

Een meer transparante wetgeving

Om de pensioenwetgeving transparanter te maken zal de coördinatie van de wetteksten, in samenwerking met de Rijksdienst voor pensioenen, afgerond worden. Het voorstel daartoe werd reeds ingediend bij het coördinatiebureau van de Raad van State.

Ambtenarenpensioenen

Wat de pensioenregeling van de ambtenaren van de overheidsdienst betreft, is het de bedoeling de reglementering einde loopbaan te versoepelen voor bepaalde als lastig beschouwde functies. Tegelijkertijd zullen er stimuli ingevoerd worden om de tendens van de vervroegde pensionering geleidelijk om te keren.

Bevordering van sectoriële pensioenfondsen

Om sectoriële pensioenfondsen opgericht bij CAO te bevorderen, zullen de reglementaire en wetgevende belemmeringen worden weggewerkt.

Minister van Pensioenen,

Frank VANDENBROUCKE

Simplification du régime légal de capitalisation

Le régime légal de capitalisation est un système en extinction. D'ici 2012, les dernières rentes seront octroyées et les montants diminuent constamment. Dès lors, le système sera simplifié.

Une législation plus transparente

Afin de rendre la législation plus transparente, la coordination des textes légaux sera achevée en collaboration avec l'Office national des pensions. La proposition à cet effet a déjà été déposée au bureau de coordination du Conseil d'Etat.

Pensions des agents de l'Etat

En ce qui concerne le régime de pension des agents du secteur public, l'intention est de mettre en œuvre une réglementation de fin de carrière plus souple pour certaines fonctions jugées contraignantes. Dans le même temps, des incitants seront mis en place afin de renverser progressivement la tendance à une prise de retraite anticipée.

Développement des fonds de pensions sectoriels

Afin de développer les fonds de pensions sectoriels créés par CCT, les contraintes réglementaires et légales seront supprimées.

Ministre des Pensions,

Frank VANDENBROUCKE